

KAUNO APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS

S P R E N D I M A S
LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2016 m. balandžio 4 d.
Kaunas

Kauno apygardos administracinio teismo teisėja Daina Kukalienė,
sekretoriaujant Oksanai Berezovskei,
nedalyvaujant pareiškėjui Aidui Jakštui, atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Kauno
tardymo izoliatoriaus, atstovui,
rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo ██████████ skundą
atsakovui Lietuvos valstybei, atstovaujamai Kauno tardymo izoliatoriaus, dėl neturtinės žalos
atlyginimo priteisimo,

n u s t a t ė:

Pareiškėjas ██████████ skundu kreipėsi į teismą, prašydamas priteisti iš atsakovo 12000
Eur neturtinės žalos atlyginimo (b.l. 5-8).

Pareiškėjas skunde nurodė, jog jis nuo 2012 m. balandžio 19 d. iki 2013 m. spalio 19 d. buvo
kalinamas Kauno tardymo izoliatoriuje ir jo laisvė buvo apribota pažeidžiant galiojančius teisės
aktus. Pareiškėjas buvo kalinamas kamerose su 5-6 asmenimis, todėl gyvenamojo ploto norma,
tenkanti vienam asmeniui, buvo pažeista. Pasivaikščiavimui suteikiama tik viena valanda per parą.
Pareiškėjas teigė, jog sugedus jo televizoriui, mama atvežė iš Biržų naują televizorių ir prašė suteikti
trumpalaikį pasimatymą su pareiškėju. Kauno tardymo izoliatoriaus administracija trumpalaikį
pasimatymą suteikti atsisakė. Kalint Kauno tardymo izoliatoriuje buvo įvestos naujos vidaus tvarkos
taisyklės, kuriose numatytas draudimas artimiesiems paštu atsiųsti taksofono korteles, vokus, pašto
ženklus. Su pakeistomis taisyklėmis atsakovas artimųjų nesupažindino, todėl pastarieji pareiškėjui
siuntė taksofono korteles, pašto ženklus, vokus. Pareiškėjui minėti daiktai perduoti nebuvo. Taip pat
pareiškėjui nebuvo perduotas siuntinys su atsiųstais rūbais. Skunde pareiškėja teigė, jog serga
astma. Atvykus į Kauno tardymo izoliatorių gydytoja, pareiškėjo manymu, turėjo jį siųsti
stacionariam gydymui, tačiau to padaryta nebuvo. Dėl tokių atsakovo veiksmų pareiškėjas patyrė
neturtinę žalą, kuri pasireiškė pasitikėjimo sumažėjimu, dirglumu, padidėjusia fobija aplinkai,
sumažėjusiomis bendravimo galimybėmis. Prašė skundą tenkinti.

Atsakovas atsiliepimu į skundą prašė pareiškėjo skundo netenkinti (b.l. 9-13).

Atsiliepime į skundą nurodė, jog skundžiamu laikotarpiu pareiškėjas Kauno tardymo
izoliatoriaus kamerose buvo laikomas įvairiais laikotarpiais Kauno tardymo izoliatorius pripažįsta,
kad dėl objektyvių priežasčių pareiškėjas atskirais laiko tarpais buvo laikomas mažesnio nei teisės
aktų normomis nustatyto minimalaus ploto, reglamentuojančio vienam laikomam asmeniui
tenkančio ploto (3,6 kv. m.) normą. Tokie pažeidimai yra susiję su etapuojamų suimtųjų (nuteistųjų)
skaičiumi ir suėmimo vykdymo režimo reikalavimais, t. y. objektyviomis aplinkybėmis, kurios nuo
tardymo izoliatoriaus nepriklauso ir yra besąlygiškai vykdomos.

VOPIJA TIKRA

Kauno tardymo izoliatoriuje yra įrengta 16 pasivaikščiavimo kiemelių. Suėmimo vykdymo įstatymo 29 str. 1 d. įtvirtinta suimtųjų teisė kasdien ne mažiau kaip vieną valandą pasivaikščioti gryname ore. Ši teisė užtikrinta ir Higienos normos HN 76:2010 11 punkte. Kauno tardymo izoliatoriuje suimtųjų (nuteistųjų) pasivaikščiavimai vykdomi nepažeidžiant teisės aktų.

Suėmimo vykdymo įstatymo 22 str. įtvirtinta nuostata, kad suimtiesiems pasimatymų su giminaičiais ir kitais asmenimis skaičius neropojamas, tačiau pasimatymą tardymo izoliatoriaus administracija leidžia tik norinčio pasimatyti suimtojo ikiteisminiam tyrimui vadovaujančio ar jį atliekančio prokuroro arba teismo, kurio žinioje yra byla, rašytiniu sutikimu. Kauno tardymo izoliatorius nėra kompetentingas suteikti leidimus trumpalaikiams pasimatymams.

Pagal Kauno tardymo izoliatoriaus direktoriaus patvirtintą Suimtųjų ir nuteistųjų skambinimo telefonu bei taksofono kortelių įsigijimo tvarkos 31 str. taksofono korteles suimtieji ir nuteistieji gali gauti siunčiamuose laiškuose, siuntiniuose ar smulkiuose paketuose su spauda. Tvarką pakeitus 2013 m. liepos 17 d. minėtas 31 str. neteko galios. Apie tvarkų pakeitimą suimtieji (nuteistieji) buvo informuoti. Taksofono korteles pareiškėjas galėjo įsigyti Kauno tardymo izoliatoriaus parduotuvėje.

Pareiškėjo asmens sveikatos istorijoje nėra įrašo, kad būtų nustatyta „astma“. Iš esmės jo fizinė sveikata esant Kauno tardymo izoliatoriuje buvo gera, pagrindo gydyti sveikatos negalavimus stacionarinėje gydymo įstaigoje nebuvo.

Pažymėjo, kad pareiškėjas jau buvo kreipęsis anksčiau į teismą dėl neturtinės žalos atlyginimo ir jam buvo priteista 2000 Eur, todėl piktnaudžiauja savo procesinėmis teisėmis. Mano, kad visi Kauno tardymo izoliatoriaus veiksmai pareiškėjo atžvilgiu buvo teisėti, nėra įrodymų, kad jam buvo padaryta neturtinė žala, todėl prašymas priteisti neturtinę žalą yra nepagrįstas. Prašė skundą atmesti.

Skundas netenkintinas.

Nagrinėjamoje byloje ginčas kilo dėl neturtinės žalos atlyginimo, kurią pareiškėjas kildina iš to, kad jam kalint Kauno tardymo izoliatoriuje (toliau – Kauno TI) nuo 2012 m. balandžio 19 d. iki 2013 m. spalio 19 d. nebuvo tinkamai užtikrinta jo teisė į kalinimą tinkamomis sąlygomis. Pareiškėjas skunde nurodė, jog gyvenamosios patalpos nepritaikytos tokiam dideliame nuteistųjų skaičiui.

Byloje nustatyta, kad pareiškėjas [redacted] Kauno TI buvo kalinamas nuo 2012 m. balandžio 19 d. iki 2013 m. spalio 21 d. (b. l. 35-47).

Iš teismų informacinės sistemos LITEKO duomenų matyti, jog Kauno apygardos administracinio teismo administracinėje byloje Nr. I-2806-422/2015 (teismo proceso Nr. 3-62-3-00514-2015-2) yra įsiteisėjęs sprendimas (administracinė byla Nr. I-2806-422/2015), kuriuo teismas pareiškėjo o skundą tenkino iš dalies ir priteisė Aidiui Jakštui iš Lietuvos valstybės, atstovaujamam Kauno tardymo izoliatoriaus, 2000 Eur (du tūkstančius eurų) neturtinės žalos atlyginimo, nes pareiškėjui nuo 2012 m. balandžio 19 d. iki 2013 m. spalio 21 d. kalint Kauno TI kamerose Nr. 206, 241, 243, 211, 234, 168 teisės aktuose reglamentuotas reikalavimas dėl 3,6 kv. m. ploto nebuvo užtikrintas 347 paras, iš jų apie pusę laiko iki normos trūko ženkliai, t. y. apie 1 kv. m, o dėl kitos reikalavimų dalies skundą atmetė. Minėtoje administracinėje byloje (teismo proceso Nr. 3-62-3-00514-2015-2) Kauno apygardos administracinio teismo 2015 m. rugsėjo 15 d. priimtas sprendimas įsiteisėjo 2015 m. rugsėjo 29 d. (ABTĮ 96 straipsnio 2 dalis).

Administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ABTĮ) 58 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad faktai, nustatyti įsiteisėjusiu teismo sprendimu vienoje administracinėje ar civilinėje byloje, iš naujo neįrodinėjami nagrinėjant kitas administracines bylas, kuriose dalyvauja tie patys asmenys. Iš administracinėje byloje (teismo proceso Nr. 3-62-3-00514-2015-2) Kauno apygardos administracinio teismo priimto procesinio sprendimo matyti, kad šioje ir nagrinėjamoje byloje dėl žalos atlyginimo administracinius ginčus inicijavo tas pats pareiškėjas [redacted] prieš tą patį atsakovą Lietuvos valstybę, atstovaujamą Kauno tardymo izoliatoriaus, dėl neturtinės žalos atlyginimo priteisimo. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje aiškinant ABTĮ 58 straipsnio 2 dalį (ABTĮ 13 straipsnio 1 dalis, 20 straipsnio 3 dalis) ne kartą pabrėžta, kad vadovaujantis šia įstatymo norma prejudicinę galią turi ir neįrodinėtinais faktais pripažįstamos tik tos

KOPIJA TIKRA

aplinkybės (faktai), kurios buvo nustatytos įsiteisėjusių, t. y. *res judicata* galią įgijusių teismo sprendimu. Būtent įsiteisėjęs teismo sprendimas, kaip teisės taikymo aktas, pasižymi išskirtine teisine galia ir yra privalomas visiems asmenims ir visoms valdžios institucijoms. Tokio sprendimo priėmimas ir atitinkamų ir atitinkamų faktų (aplinkybių) konstatavimas jame reiškia, kad ginčas yra išspręstas galutinai ir teismo nustatytos aplinkybės (faktai) nebegali būti revizuojami kokių nors kitų institucijų (žr. pvz., LVAT 2012 m. sausio 16 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A438-54/2012).

Teismas pažymi, kad pareiškėjo naujai pateiktame skunde teigiant, esą Lietuvos valstybės, atstovaujamos Kauno tardymo izoliatoriaus, veiksmai buvo neteisėti (nuo 2012 m. balandžio 19 d. iki 2013 m. spalio 19 d.), iš naujo keliami tie patys klausimai (dėl gyvenamojo ploto normos), į kuriuos atsakyta minėtu *res judicata* galią įgijusių teismo procesiniu sprendimu pareiškėjo skundą pripažįstant pagrįstu iš dalies ir jį tenkinant iš dalies. Vadovaudamasis ABTĮ 58 straipsnio 2 dalimi, teismas šių skundo aplinkybių iš naujo nenagrinėja, nes jos nereikšmingos.

Pareiškėjas jam padarytą neturtinę žalą kildina iš atsakovo veiksmų, nesuteikiant jam tinkamų gydymo paslaugų. Nurodė, kad serga astma, o gydytoja, pareiškėjo manymu, turėjo jį siųsti stacionariam gydymui, tačiau to nepadarė.

Pagal Administracinių bylų teisenos įstatymą administraciniai teismai sprendžia administracines bylas dėl ginčų, kylančių iš administracinių teisinių santykių, kurie atsiranda *inter alia* valstybės institucijoms atliekant viešąjį administravimą, ir nesprendžia bylų dėl ginčų, kylančių iš kitokių, ne administracinių, teisinių santykių (ABTĮ 3 straipsnio 1 dalis).

Šiuo atveju pareikštas reikalavimas atlyginti pareiškėjui neturtinę žalą kildinamas dėl pareiškėjui tinkamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų nesuteikimo.

Asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimas yra civilinės teisės reguliavimo dalykas (Civilinio kodekso Šeštosios knygos XXXV skyrius) ir negali būti laikomas nei viešuoju, nei vidaus administravimu.

Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo 24 straipsnyje nustatyta, kad turtinė ir neturtinė žala, padaryta pažeidžiant nustatytas pacientų teises, atlyginama šio įstatymo ir Civilinio kodekso nustatyta tvarka (1 dalis); pacientas ar kiti asmenys, turintys teisę į šio straipsnio 1 dalyje nurodytos žalos atlyginimą ir norintys gauti jos atlyginimą, su pareiškimu privalo kreiptis į Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisiją, veikiančią prie Sveikatos apsaugos ministerijos (2 dalis); Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisija yra privaloma ikiteisminė institucija ginčams dėl pacientų teisių pažeidimo fakto ir tuo padarytos žalos dydžio nustatymo nagrinėti (3 dalis). Vadovaujantis minėto įstatymo 24 straipsnio 8 dalimi, pacientas ar kiti asmenys, turintys teisę į šio straipsnio 1 dalyje nurodytos žalos atlyginimą, ir (ar) sveikatos priežiūros įstaiga, nesutikdami su Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisijos sprendimu, per 30 dienų nuo sprendimo priėmimo dienos, o sprendimo priėmimo metu nedalyvavę asmenys, – per 30 dienų nuo tos dienos, kai jie sužinojo apie sprendimą, turi teisę Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka kreiptis į teismą dėl ginčo tarp sveikatos priežiūros įstaigos ir pareiškimą pateikusių asmenų nagrinėjimo iš esmės.

Šiuo atveju pareiškėjas reiškia argumentus dėl, jo nuomone, netinkamo sveikatos priežiūros paslaugų teikimo, t. y. dėl netinkamų veiksmų, teikiant pareiškėjui sveikatos priežiūros paslaugas, be kita ko, ir nesuteikto gydymo, tačiau šių aspektų vertinimas nepriklauso administracinio teismo kompetencijai. Teisme nagrinėjamo ginčo pobūdį apibūdina ne ginčo šalys, o teisinio santykio, iš kurio kyla ginčas, pobūdis. Šiuo atveju tokie neteisėti veiksmai yra siejami su ligos nenustatymu laiku, sveikatos priežiūros paslaugas teikusiu asmenų rūpestingumu ir jiems taikytina profesine civiline atsakomybe, tačiau šių aspektų vertinimas nepriklauso administracinio teismo kompetencijai.

Kita vertus, pažymėtina, jog pareiškus ieškinį dėl žalos atlyginimo tuo pagrindu, kad gydytojas atliko savo profesines pareigas neatsargiai, nerūpestingai ir pacientą gydė netinkamai, gydytojo nerūpestingumo, neatidumo faktą turi įrodyti ieškovas, o atsakovas (gydytojas, gydymo įstaiga) turi įrodyti, kad pacientą jis gydė tinkamai ir gydymo metodai atitiko tam keliamus reikalavimus. Siekiant išlaikyti pusiausvyrą tarp abiejų šalių įrodinėjimo pareigos, ieškovas visada turi įrodyti žalą, atsakovo veiksmų neteisėtumą ir priežastinį ryšį. Atsakovas turi įrodinėti savo nekaltumą, kartu ir veiksmų teisėtumą, t. y. jis laikomas kaltu, kol įrodo, kad jo kaltės dėl žalos

KOPIJA TIKRA

atsiradimo nėra. Pacientas, pareikšdamas ieškinį medicinos įstaigai dėl jos darbuotojų atliktų neteisėtų veiksmų (neveikimo), turi įrodyti pareigos teikti kvalifikuotą ir rūpestingą pagalbą pažeidimą, žalos faktą ir priežastinį ryšį tarp gydytojo neteisėtų veiksmų (neveikimo) ir padarytos žalos (CK 6.246, 6.247, 6.249 str.).

Atsižvelgus į įrodinėjimo pareigos paskirstymo taisyklės pažymėtina, jog šioje dalyje pareiškėjo skundas nėra pakankamai detalizuotas, išsamus (nėra nurodoma konkretūs ir detalūs neteisėti veiksmai (gydymo paslaugų detalizavimas, priežastinis ryšys ir pan.), todėl kreiptis į Specialiąją teisėjų kolegiją bylos rūšinio teisingumo bendrosios kompetencijos ar administraciniam teismui klausimams spręsti ar bylą šioje dalyje perduoti bendrosios kompetencijos teismui, vadovaujantis protingumo, racionalumo principais, nėra tikslinga. Atsižvelgus į nurodytas aplinkybes, į tai, kad pareiškėjas pateiktame skunde vis dėlto nurodė ir šiuos aspektus ir skundas visoje apimtyje buvo priimtas nagrinėti, vadovaudamasi Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo 24 straipsnio 2, 3 dalimis bei įvertinusi tai, kad byloje nėra duomenų, jog pareiškėjas dėl neturtinės žalos, kurią kildina dėl nekokybiškų sveikatos priežiūros paslaugų, būtų kreipęsis į Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisiją, veikiančią prie Sveikatos apsaugos ministerijos, skundo aplinkybės dėl žalos atlyginimo sveikatai nenagrinėtinos. Atitinkamai, pareiškėjui išaiškintina teisė dėl netinkamo gydymo paslaugų teikimo kreiptis teisės aktų nustatyta tvarka (Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo 24 str. 2 d.) ir tada dėl netinkamai suteiktų sveikatos priežiūros paslaugų į bendrosios kompetencijos teismą (Lietuvos vyriausioj administracinio teismo 2015 m. liepos 10 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-901-619/2015).

Administracinių bylų teisenos įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodyta, kad administraciniai teismai sprendžia bylas dėl žalos, atsiradusios dėl viešojo administravimo subjektų neteisėtų veiksmų, atlyginimo (CK 6.271 str.). Valstybės ir savivaldybės pareiga atlyginti žalą (viešojo atsakomybė) pagal CK 6.271 straipsnio nuostatas kyla dėl valstybės ir savivaldybės valdžios institucijų neteisėtų aktų nepriklausomai nuo konkretaus valstybės tarnautojo ar kito valstybės valdžios institucijos darbuotojo kaltės. Civilinei atsakomybei atsirasti paprastai yra būtinos keturios sąlygos: 1) neteisėti veiksmai (CK 6.246 straipsnis); 2) priežastinis ryšys tarp neteisėtų veiksmų ir žalos (CK 6.247 straipsnis); 3) teisės pažeidėjo kaltė (CK 6.248 straipsnis); 4) teisės pažeidimu padaryta žala (CK 6.249 straipsnis), tačiau CK 6.271 straipsnyje numatyta viešojo atsakomybė atsiranda esant trimis sąlygoms: neteisėtiems veiksams ar neveikimui, žalai ir priežastiniam ryšiui tarp neteisėtų veiksmų (neveikimo) ir žalos.

Deliktinė atsakomybė yra viena iš civilinės atsakomybės rūšių, todėl jai taikyti būtina nustatyti bendrosios civilinės atsakomybės sąlygų visumą, nurodytą CK 6.246 – 6.249 straipsniuose. Pagal CK 6.247 str., atlyginami tik tie nuostoliai, kurie gali būti laikomi neteisėtų veiksmų rezultatu. Todėl, sprendžiant pareiškėjo skundo pagrįstumo klausimą, būtina nustatyti, ką Kauno tardymo izoliatorius arba jo pareigūnai (deliktinę atsakomybę reglamentuojančių normų taikymo prasme) veikė neteisėtai arba neveikė taip, kaip turėjo veikti, taip pat nustatyti ir tai, kad toks veikimas arba neveikimas tiesiogiai sąlygojo pareiškėjo nurodytos žalos atsiradimą. Teismas pažymi, kad sprendžiant Institucijos (jos pareigūnų) veikos neteisėtumo klausimą kiekvienu konkrečiu atveju būtina nustatyti, kokios Institucijos veiklą reglamentuojančios teisės normos buvo pažeistos ir kaip šie pažeidimai pasireiškė.

Pagal bendrąją įrodinėjimo taisyklę, kiekviena ginčo šalis turi pagrįsti aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų ar atsikirtimų pagrindu (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2007 m. kovo 2 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A14-225/2007, 2011 m. kovo 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A575-662/11). Taigi pareiškėjas, paduodamas skundą teismui, turi nurodyti aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimą, ir pateikti tai patvirtinančius įrodymus, o atsakovas, atsikirdamas į skundą, turi pateikti teismui įrodymus, kuriais grindžia savo atsikirtimus (ABTĮ 23 str. 2 d. 6 p., 24 str., 57 str. 4 d., 68 str., 72 str.).

Pareiškėjas jam padarytą neturtinę žalą kildina iš atsakovo veiksmų, nesuteikiant jam trumpalaikių pasimatymų.

Nuo 2009 m. balandžio 1 d. galiojančio Suėmimo vykdymo įstatymo 22 str. 1 d. yra numatyta, kad suimtiesiems pasimatymų su giminaičiais ir kitais asmenimis skaičius neribojamas,

VOPIJA-TIKRA

tačiau pasimatymą tardymo izoliatoriaus administracija leidžia tik norinčio pasimatyti suimtojo ikiteisminiam tyrimui vadovaujančio ar jį atliekančio prokuroro arba teismo, kurio žinioje yra byla, rašytiniu sutikimu. Šis sutikimas gali būti vienkartinis arba daugkartinis.

Kaip yra pažymėjęs Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, teisė į ilgalaikius pasimatymus yra viena iš nuteistųjų teisių, glaudžiai besisiejanti su EŽTK 8 straipsnyje garantuojama teise į šeimos gyvenimo gerbimą bei padedančių palaikyti santykius su artimais žmonėmis, ir šiuo atveju nuo kiekvieno konkretaus asmens priklauso, ar jis pasinaudos šia teise ir kaip jis ja naudosis (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. balandžio 15 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸ – 889/2013). Taigi, laisvės atėmimo įstaiga (šiuo atveju – Kauno tardymo izoliatorius) neprivalo trumpalaikių ar ilgalaikių pasimatymų asmenims, kurių laisvė yra suvaržyta, skirti *ex officio* (lot. – iš pareigos). Priešingai – tokios teisės realizavimas yra siejamas su asmens, kurio laisvė yra suvaržyta, valios išraiška, nukreipta į pasimatymo suorganizavimą ir tik minėtajam asmeniui valią dėl pasimatymo išreiškus, laisvės atėmimo įstaigai kyla pareiga veikiant *intra vires* (lot. – savo kompetencijos ribose) – pasimatymą organizuoti, kai tai leidžia teisės aktai arba motyvuotai atsakyti jį organizuoti, kai teisės aktai tai draudžia.

Konkrečiu atveju byloje nėra jokių objektyvių duomenų, patvirtinančių, kad pareiškėjas būtų siekęs (prašęs) gauti trumpalaikių pasimatymų su savo artimais giminaičiais. Pareiškėjas tik abstrakčiai teigė (nenurodė laiko, asmenų vardų ir pavardžių, su kuriais siekė pasimatyti), kad trumpalaikiai pasimatymai draudžiami. Pažymėtina, jog tokių abstrakčių teiginių, nepagrindžiant ir neįrodant, ar prašymą skirti pasimatymus pareiškėjas laisvės atėmimo įstaigos administracijai apskritai pateikė, nepakanka, o hipotetinio pobūdžio svarstymų teismas neturi nagrinėti, nes tai nėra susieta su efektyvia pažeistų teisių gynyba (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. rugpjūčio 29 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁶⁰² – 1105/2013 ir 2013 m. rugsėjo 16 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁶⁰² – 1174/2013). Atsižvelgiant į tai, jog nebuvo įrodyta, kad pareiškėjas būtų išreiškęs savo valią dėl trumpalaikių pasimatymų organizavimo, o laisvės atėmimo įstaigai neprivalant *ex officio* šių pasimatymų be asmenų, kuriems ribojama laisvė, prašymo organizuoti, negalėjo kilti ir neteisėtų atsakovo veiksmų ar neveikimo, kaip vienos iš būtinųjų sąlygų viešajai atsakomybei atsirasti (CK 6.271 straipsnis). Be to, administracinėje byloje nėra jokių duomenų, kad Kauno TI administracija pareiškėjui atsisakė suteikti ilgalaikį ar trumpalaikį pasimatymų arba nereagavo prokuroro ar teismo leidimą pasimatyti. Teismas konstatuoja, kad šis pareiškėjo skundo reikalavimas laikytinas neįrodytu, todėl atmestinas kaip nepagrįstas (ABTĮ 10 str., 57 str.).

Pareiškėjas skunde nurodė, jog pasivaikščiavimui per parą skirta tik viena valanda.

Suimtųjų (nuteistųjų) pasivaikščiavimo gryname ore tvarką nustato Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo 29 straipsnis, įtvirtinantis nuostatą, jog suimtųjų teisė kasdien ne mažiau kaip vieną valandą pasivaikščioti gryname ore. Pasivaikščiavimo gryname ore trukmę įsakymu nustato tardymo izoliatoriaus direktorius. Analogiška nuostata įtvirtinta ir Sveikatos apsaugos ministro 2010 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. V-241 patvirtintos Lietuvos higienos normos HN 76:2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ 11 punkte, kurioje nustatyta, kad laisvės atėmimo vietose laikomiems asmenims kasdien turi būti sudaryta galimybė ne mažiau kaip vieną valandą per dieną būti gryname ore, o 18.4 punkte nustatyta, kad laisvės atėmimo vietų teritorijoje arba ant pastatų stogų turi būti įrengti pasivaikščiavimo kiemai. Šiuo atveju pareiškėjas neneigia, kad 1 valandos trukmės pasivaikščiavimai buvo užtikrinti, todėl pareiškėjo teiginiai dėl nepakankamos pasivaikščiavimų trukmės taip pat atmestini kaip nepagrįsti.

Pareiškėjas teigia, kad jam nebuvo perduotos taksofono kortelės, pašto ženklai, vokai, o taip pat negavo siuntinio, kuriame buvo rūbai.

Kauno tardymo izoliatoriaus direktoriaus 2012 m. spalio 5 d. įsakymu Nr. 1-180 patvirtinto Suimtųjų ir nuteistųjų skambinimo telefonu bei taksofono kortelių įsigijimo tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) 30 punkte reglamentuota, kad suimtieji ir nuteistieji taksofonų korteles gali įsigyti įstaigos parduotuvėje vadovaujantis Tardymo izoliatorių vidaus tvarkos taisyklių XV skyriuje nustatyta maisto produktų ir būtiniausių reikmenų įsigijimo tvarka, o 31 punkte numatyta, kad taksofonų korteles suimtieji ir nuteistieji gali gauti, siunčiamas laiškuose, siuntiniuose ar smulkiuose

KOPJA TIKRA

paketuose su spauda ar perduodamas per tardymo izoliatoriaus siuntinių perdavimų ir smulkiųjų paketų su spauda priėmimo biurą, kartu su siuntiniu ar smulkiuoju paketu su spauda (31 punktas neteko galios: Kauno TI direktoriaus 2013 m. liepos 17 d. įsakymas Nr. 1-158 „Dėl Kauno tardymo izoliatoriaus direktoriaus 2012 m. spalio 5 d. įsakymo Nr. 1-180 „Dėl suimtųjų ir nuteistųjų skambinimo telefonu bei taksofono kortelių įsigijimo tvarkos aprašo tvirtinimo“ pakeitimo) (b.l. 79-82).

Į bylą pateikto Pašto bei perduodamų siuntinių ir smulkiųjų paketų su spauda apskaitos žurnalo kopija patvirtina, jog pareiškėjui (iki aukščiau paminėto Aprašo 31 punkto panaikinimo) buvo perduoti smulkūs paketai, kuriuose buvo vokai, atvirutės, sąsiuvinis, rašikliai, pašto ženklai, nuotraukos (b.l. 63-68), tačiau taksofonų kortelių juose siūsta nebuvo. Taip pat ir vėliau pareiškėjas gavo smulkius paketus, kuriuose buvo laišakai, pasveikinimas (b.l. 69-70). Pareiškėjas skunde nenurodė, kada ir kas tiksliai jam siuntė taksofonų korteles ir kada jos turėjo būti įteiktos, tačiau jam nebuvo įteiktos, bei nepateikė jokių ši faktą patvirtinančių įrodymų. Taip pat byloje nepateikta jokių įrodymų, kad pareiškėjas dėl negautų taksofonų kortelių būtų kreipęsis į Kauno TI administraciją, o pastaroji į tokį kreipimąsi nebūtų reagavusi, todėl pareiškėjo teiginiai dėl taksofono kortelių negavimo laikytini nepagrįstais (ABTĮ 57 str.).

Pareiškėjas skunde nurodė, jog jam nebuvo perduotas siuntinys su rūbais, kuris buvo gražintas atgal siuntėjui su nurodymu, jog siuntos neatsiėmė Kauno TI darbuotojai.

Pareiškėjui pateikus skundą dėl žalos atlyginimo tuo pagrindu, kad atsakovas neatliko ta tikrų teisės aktais nustatytų veiksmų, jų neatlikimo faktą turi įrodyti pareiškėjas, o atsakovas turi įrodyti, kad atliko teisės aktais nustatytą pareigą (veiksmus). Siekiant išlaikyti pusiausvyrą tarp abiejų šalių įrodinėjimo pareigos, pareiškėjas visada turi įrodyti žalą, atsakovo veiksmų neteisėtumą ir priežastinį ryšį. Atsakovas turi įrodinėti savo nekaltumą, kartu ir veiksmų teisėtumą, t. y. jis laikomas kaltu, kol įrodo, kad jo kaltės dėl žalos atsiradimo nėra (CK 6.246, 6.247, 6.249 str.). Atsižvelgus į įrodinėjimo pareigos paskirstymo taisykles pažymėtina, jog šioje dalyje pareiškėjo skundas nėra pakankamai detalizuotas, išsamus, nes nėra nurodomos konkrečios ir detalios faktinės aplinkybės ir nepateikiami jokie įrodymai (pareiškėjas teigia, jog jo motina B. Jakštienė siuntė siuntinį, kurio neatsiėmė atsakovo darbuotojai, tačiau nenurodė kada jį siuntė, kokia buvo jo vertė, dėl kokių priežasčių ir kada jis gražintas siuntėjui, kokią apčiuopiamą žalą pareiškėjas patyrė).

Teismas pažymi, kad pats pareiškėjas tik deklaratyviai nurodė, jog minėtos faktinės aplinkybės (taip pat veiksmai, neveikimas) pažeidžia jo teises ir, jo manymu, duoda pagrindą reikalauti neturtinės žalos atlyginimo, tačiau visiškai nepagrindė ir neindividualizavo subjektyvių neigiamų pasekmių (išgyvenimų), taip pat ir būtino (tiesioginio) priežastinio ryšio. Kaip jau buvo paminėta, sprendžiant skundo dėl neturtinės žalos pagrįstumo klausimą turi būti nustatyta ne tik tai, ar atitinkama valdžios institucija asmens atžvilgiu veikė neteisėtai arba neveikė taip, kaip turėtų veikti pagal įstatymus (CK 6.271 str.), bet ir tai, ar dėl tokio veikimo arba neveikimo atsirado asmens (pareiškėjo) nurodyta neturtinė žala (pasekmės), kurią teismas galėtų įvertinti pinigais. LVAT išplėstinė teisėjų kolegija 2008 m. balandžio 16 d. sprendime administracinėje byloje Nr. A⁴⁴⁴-619/2008 pabrėžė, kad įrodinėjant neturtinę žalą ypatingą reikšmę įgyja įrodomieji faktai, t. y. tokie faktai, kurie yra pakankamas pagrindas logine seka daryti išvadą, kad egzistuoja kitas – materialiojo teisinio pobūdžio faktas (nagrinėjamu atveju – neturtinės žalos padarymo faktas). Pareiškėjui tik įrodžius tokius faktus, kurie neabejotinai turėtų sąlygoti neigiamą poveikį nukentėjusiajam asmeniui (neigiamus fizinius ar dvasinius išgyvenimus), gali būti konstatuotas ir neturtinės žalos padarymo faktas. O šioje nagrinėjamoje byloje pareiškėjas tokių faktų neįrodė (ABTĮ 57 str.).

Pagal Viešojo administravimo įstatymo 42 straipsnį turtinė ir neturtinė žala, atsiradusi dėl viešojo administravimo subjektų neteisėtų aktų, atlyginama Civilinio kodekso ir kitų įstatymų nustatyta tvarka.

Pagal Civilinio kodekso 6.250 str. 1 dalį neturtinė žala yra asmens fizinis skausmas, dvasiniai išgyvenimai, nepatogumai, dvasinis sukrėtimas, emocinė depresija, pažeminimas, reputacijos pablogėjimas, bendravimo galimybių sumažėjimas ir kita, teismo įvertinti pinigais.

Pagal Civilinio kodekso 6.271 str. 1 dalį žalą, atsiradusią dėl valstybės valdžios institucijų neteisėtų aktų, privalo atlyginti valstybė iš valstybės biudžeto nepaisydama konkretaus valstybės

KOPIJA TIKRA

tarnautojo ar kito valstybės valdžios institucijos darbuotojo kaltės. Valstybės ar savivaldybės civilinė atsakomybė pagal šį straipsnį atsiranda, jeigu valdžios institucijų darbuotojai neveikė taip, kaip pagal įstatymus šios institucijos ar jų darbuotojai privalėjo veikti (Civilinio kodekso 6.271 str. 4 d.).

Esant minėtoms aplinkybėms ir įrodymams bei dėl išdėstytų argumentų pripažintina, kad atsakovas neatliko jokių teisei priešingų veiksmų, todėl, nesant bent vienos iš būtinųjų civilinės atsakomybės sąlygų, žalos atlyginimas negalimas, nes žalai atlyginti nėra teisinio pagrindo. Dar daugiau, pareiškėjas neįrodė ir jokio žalos fakto. Darytina išvada, kad pareiškėjo skundas dėl neturtinės žalos priteisimo iš Lietuvos valstybės, atstovaujamos Kauno tardymo izoliatoriaus, yra atmestinas kaip nepagrįstas (ABTĮ 57 str.).

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 85-87 straipsniais, 88 straipsnio 1 punktu, 103 straipsnio 1 punktu, teismas

n u s p r e n d ž i a:

Pareiškėjo [redacted] at mesti kaip nepagrįstą.

Sprendimas per 14 dienų nuo jo paskelbimo dienos gali būti skundžiamas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui, apeliacinį skundą paduodant tiesiogiai apeliacinės instancijos teismui arba per Kauno apygardos administracinį teismą.

Teisėja

Daina Kukalienė

Daina Kukalienė

KOPJA TIKRA

Neringa Česėkaitė
Raštinės darbuotoja-specialistė
Neringa Česėkaitė